

fluturi — compunere riguroasă, sobră, neașteptată, deși se înscrie perfect în suita logicii dramaturgului. Ciștiguri reale în *gindire dramatică*.

Neprevăzutul, diversitatea și bogăția de fapte ale vieții au rămas cumva pe dinafară. Scrierile acestea, care se împlinesc în zone elevate, nu scoate la iveală *eroul*. L-am avut, cîndva, pe Cerchez. L-am avut pe Matei și Petru Dragomirescu, pe Spiridon Biserică. L-am avut pe Vlăsceanu. Numele

eroului de azi? Încă nu l-a pronunțat nici. Dar el se naște întotdeauna greu, se naște ca o scinteie din focul în care ard, la tensiuni înalte, miile de subiecte ale vieții, mai interesante decît orice plăsmuire. Numai de aceea îl pomeneam pe autorul italian; pentru că pasiunea lui de a fi acolo unde ard, la tensiuni înalte, subiectele, justifică bineînțeles un gazetar, dar certifică în cele din urmă și o vocație. Și, prin ea, o sta-

AUREL BĂDESCU

Orele teatrului românesc

Cred că „de așteptare” ar fi vorbele cele mai potrivite pentru definirea stagiunii '74—'75. Se știe, o stare „de așteptare” presupune îndeobște un ritm exterior mai puțin spectaculos și o curgere mai domoală, dar și acumulări interioare urmate de obiective „explozii”. S-au văzut în anul '74—'75 primele două (ritmul, curgerea), mai puțin următoarele două (acumularea, „explozia”). Au existat, fără îndoială, momente de remarcabil relief, de excepție chiar, recunoscute ca atare de aproape toată lumea: *Matca* (Dinu Cer-

nescu), *Azilul de noapte* (Liviu Ciulei), *Danton* (Horea Popescu), *Pasărea Shakespeare* (Alexa Visarion), sau *Mutter Courage* (Al. Tatos). Noi nu putem, însă, nu avem dreptul moral și profesional să judecăm o stagiune exclusiv după momentele ei „de vîrf”. În ecuația discuției pe care o purtăm întră mai multe componente, imaginea pe care încercăm să o conturăm nu este aceea oferită de 4—5 spectacole, ci aceea oferită de spectacolele a peste 40 de teatre. Altfel spus, noi trebuie să punem în discuție zecile de premiere ale stagiunii, plus (pentru o și mai clară imagine a ansamblului) reluările. (Desigur, un cronicar nu poate vedea *toate* aceste spectacole, dar vede multe dintre ele, negreșit, le vede în mod sigur pe cele mai semnificative — în bine sau în rău — fiind în stare apoi a reconstitui conturul general al tabloului.)

Din punctul de vedere al titlurilor incluse în repertoriu, constatăm cu precădere *bogăția* numărului de piese românești originale și *varietatea* celor străine. Numărul pieselor românești pe teme de actualitate a fost îndeosebi sesizabil, ceea ce nu poate decît să ne bucore, și, dacă e ceva de amintit, atunci acesta e faptul că o asemenea bogăție cantitativă nu s-a tradus întotdeauna și într-o profuzie de calitate. Mă gîndesc și la calitatea artistică, desigur, dar mai ales la aceea a tratării subiectelor de pe pozițiile fermității și curajului. Mi s-a părut curios, și chiar anacronic (s-ar putea să fie o simplă impresie), ca, într-un moment în care tuturor creatorilor li se cere să spună lucrurilor pe nume, să făurească opere în care să înfățișeze curajos și cu responsabilitate esența complexă, nu o dată contradictorie, a preferențelor prin care trece, în ritm dinamic, societatea noastră de azi — mi s-a părut curios, zic, să observ cum, în contextul acestor cerințe, destule dintre multele piese românești de actualitate ale stagiunii '74—'75 au fost „de actualitate” prin sursa de inspirație, dar nu și prin tratare, prin dezvolt-

tarea și rezolvarea conflictelor, capitol la care s-au dovedit adesea tributare unei imagini schematice și inutil idilice despre noi, cei de astăzi.

Cît privește cealaltă impresie amintită, pe care o degajă repertoriul stagiunii trecute, aceea a varietății titlurilor străine, și ea poate fi așezată, pînă la un punct, sub semnul unei corecții, în lumina căreia trebuie observat că, da, a existat o varietate, însă nu, constant, una a valorilor. Au existat destule momente cînd cota necesară, tolerabilă, în repertoriu, a „micii literaturi” dramatice străine s-a autodepășit în mod spectaculos...

Cantitatea aflîndu-se (fie și infinitezimal, fie și aproape insesizabil) înaintea calității — iată o realitate care, după opinia mea, confirmă caracterul „de așteptare” al stagiunii '74—'75. Realitate depistabilă și în ce privește arta spectacolului: am urmărit în anul teatral '74—'75 multe reprezentații. Nu multe, însă, memorabile (în sensul: care se țin minte). Nu foarte multe, trădînd realmente un gînd creator, o tendință de a valorifica original, plenar, cuceriri ale artei spectacolului contemporan (cum se spune). Sub raportul artei spectacolului, stagiunea '74—'75 mi s-a părut una a căutărilor (ceea ce nu a însemnat obligatoriu și a „găsirilor”), în ce privește cîtiva regizori, a „cumințeniei” — adesea remarcabile — în ce privește majoritatea celorlalți (nu includ în discuție cazurile cînd „cumințenia” s-a dovedit de-a dreptul comoditate sau banalitate). O stagiune care, cu excepțiile de rigoare, nu a adus lucruri deosebite, dar care a oferit aproape tuturor regizorilor și celorlalți participanți la realizarea spectacolelor prilejul unor exerciții corecte. Să remarcăm totuși faptul că această realitate poate fi, pe bună dreptate, interpretată și în felul următor: uneori, a fi corect nu e mai puțin dificil decît a fi original, creator etc.

A fost, așadar, după opinia mea, o stagiune aproape obișnuită, poate prea „cumințită”, sau — cum o numeam — o stagiune „de așteptare”. Presupunînd că reușim să cădem de acord asupra acestui lucru, firește, trebuie să ne întrebăm imediat: *ce a pregătît această așteptare?*

Sînt convins că nu se poate răspunde altfel decît așa: a fost o așteptare, un moment de liniștită și „secretă” autoevaluare, în urma căreia oamenii de teatru (în special dramaturgii și regizorii) vor fi ajuns, obligatoriu, la concluzia că se poate și mai mult, că merită, oricum, să caute, încapătinați, și mai binele, foarte binele.

Încît stagiunea viitoare nu poate decît să promită — potențînd împlinirile precedente, dar și luînd aminte la neîmplinirile ei — a fi o stagiune a unui *remarcabil număr* de

piese românești de actualitate *valoroase* și convingătoare, surprinzînd în toată amploarea și diversitatea lor prefacerile dinamice de pe planul mai larg al vieții sociale, precum și de pe planul vieții individuale din România de azi. O stagiune în care *toți* dramaturgii noștri contemporani de prestigiu vor fi prezenți în repertoriu (de preferință cu noutăți...); o stagiune în care textul străin mai vechi sau mai nou inclus în repertoriu va obliga (aproape) *mereu* la pronunțarea cuvîntului *valoare*; o stagiune în care școala românească de regie își va putea pune plenar în valoare originalitatea, calitățile, oferind nu atît multe spectacole, cît multe *spectacole de valoare*, mișcîndu-se neașteptat, suplu, în perimetrul *creației* (la nevoie: *creației*).

Creatorii — se spune în Programul partidului —, *manifestîndu-și liber talentul, folosînd stiluri și maniere de creație variate, sint chemați să făurească noi opere valoroase care să îmbogățească patrimoniul culturii noastre socialiste și tezaurul culturii universale, să contribuie la continua înflorire a vieții spirituale a poporului nostru.*

Există vreo imagine mai clară decît aceasta asupra a ceea ce trebuie să reprezinte în contextul vieții noastre culturale stagiunea '75—'76? Și nu numai ea, ci fiecare stagiune, fiecare din orele teatrului românesc.

ION COCORA

Resursele teatrului politic

Bilanțul unei stagiuni nu are nimic formal, el trebuie socotit un act de responsabilitate profesională, o aspirație la sinteză. Fiîndcă permanența artei teatrale românești nu este asigurată, sau nu în primul rînd, de ceea ce s-a făcut ieri, nici de ceea ce se va face mîine, ci de altitudinea la care se ridică *astăzi* conștiința politică și estetică a creatorilor unui spectacol și, în general, a tuturor factorilor care, direct sau indirect, decid și gîndesc fenomenul teatral contemporan. Voi recunoaște, cu alte cuvinte, acordînd repertoriului rolul prioritar în definirea complexității și dinamicii stagiunii, că am știință, de regulă, doar de acele titluri de piese care beneficiază de montări interesante. Totuși, nu poate fi ignorat faptul, destul de neliniștitor, după opinia mea, că în transpunerea în scenă